

PROTOCOL 'POSITIEVE ONGANG'

Protocol voor een veilige school en een positieve omgang van leerlingen onderling.

Inhoud

Inleiding	3
De Pestparadox	5
Meer preventie.....	6
En dan wordt er toch gepest....	7
Wat is pesten.....	7
Verschijningsvormen	7
De gepeste leerling.....	7
Signalen die kunnen wijzen op slachtoffer zijn van pesten	8
De pester(s)	8
De meelopers en de andere leerlingen.....	8
De aanpak.....	9
Algemene afspraken.....	9
Concrete aanpak.....	9
Coördinator sociale veiligheid.....	12
Schorsing, verwijdering en herstelrecht.....	13
Cyberpesten	14
Concrete aanpak.....	14
Preventie cyberpesten.	15
Bijlage 1: handleiding gespreksvoering.....	16

Inleiding

Voor u/je ligt het protocol 'positieve omgang' van het Groen van Prinstererlyceum te Vlaardingen. Het beschrijft de visie van 't Groen op het ontwikkelen en handhaven van een veilige school, waar het voor personeel en leerlingen prettig werken en leren is.

Onze visie: vanuit de identiteit van de Lentiz onderwijsgroep dragen wij bij aan de ontwikkeling van de leerlingen tot zelfstandige en zelfverantwoordelijke burgers die hun capaciteiten optimaal ontwikkelen en hun talenten tot ontplooiing brengen.

Uit onze missie: ..."Medewerkers en leerlingen ontmoeten elkaar in een school waar de aspecten veiligheid, uitdagende leer- en werkomgeving, verbinden met elkaar en de buitenwereld (...) met hoofdletters geschreven worden."

Het protocol beschrijft vooral hoe het Groen van Prinstererlyceum een positieve omgang van leerlingen onderling tracht te bevorderen en wat de stappen zijn die medewerkers in samenspraak en in samenwerking met ouder(s)/verzorger(s) en leerling(en) moeten zetten indien er sprake is van 'pesten', in welke vorm dan ook. Een veilige schoolomgeving is een voorwaarde om tot leren te komen. Wij geven dit op het Groen van Prinstererlyceum vorm met 'de pedagogische dansvloer' en 'herstelrecht'.

DE PEDAGOGISCHE DANSVLOER

MENSEN IN DE RODE SCHOOL:

- maken anderen duidelijk dat zij niet deugen;
- ondernemen niets uit zelfmedelijden of zelfbeklag of
- nemen zaken van anderen over om zichzelf een goed gevoel te bezorgen.

Zie verdelen de wereld in mensen die deugen en niet deugen.

In de Rode school gedragen mensen zich als

- Aanklager,
- Slachtoffer of
- Radder.

Zie vertalen de Rode school na de schorsuren van Agresie, Depressie of Wutheep. De voorkeur van Groen is macht te berisken.

MENSEN IN DE GROENE SCHOOL:

- werken samen;
- luisteren naar elkaar;
- mogen fouten maken;
- leren van conflicten en
- herstellen schade.

Zie brengen mensen samen en verbinden hen met elkaar.

In de Groene school zijn mensen

- assertief,
- kwetsbaar en
- zorgzaam.

Zie vertalen de school via de voorkeur die leidt tot groei en wijf open staat. De schorsuren zijn geïntegreerd.

GROENE VRAGEN HELPEN RUIZES EN CONFLICTEN SNEL SAMEN OP TE LOSSEN

Vragen die helpen als iemand je aanspreekt op wat je [niet] hebt gedaan:	Vragen die helpen als je iemand wilt aanspreken op wat hij [niet] heeft gedaan:
Wat is er precies gebeurd?	Wat is er precies gebeurd?
Wat dacht je toen het gebeurde?	Wat dacht je toen het gebeurde?
How denk je er nu over?	How denk je er nu over?
Wie hebben er nadeel ondervonden van wat jij hebt gedaan?	Wat is het ergste voor jou van wat er is gebeurd?
Wat kun je doen om dat te herstellen?	Wat is er nodig om te herstellen?

Wij streven ernaar om als onderwijzend en onderwijs ondersteunend personeel op een positieve en respectvolle manier met elkaar en met de leerlingen om te gaan. Stimuleren, coachen, confronteren en uitdagen heeft onze voorkeur boven (ver)oordelen, opleggen of forceren.

Wij vormen een lerende school. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school zal ook het handelen rond 'de veilige school' zich verder ontwikkelen. Het protocol zal daarom jaarlijks in het najaar geëvalueerd en zo nodig herzien worden.

Vlaardingen, februari 2017

De Pestparadox

(Naar het artikel 'De Pestparadox' door Jan Ruigrok, www.rigardus.nl)

Pesten is van alle tijden en lijkt van alle mensen te zijn. Pesten lijkt gevangen in een perpetuum mobile: we weten dat het gebeurt en proberen uit alle macht dit te voorkomen met pestprotocollen en mentorlessen, terwijl hoe meer het woord 'pesten' genoemd wordt, hoe vaker het zal plaatsvinden. Dit noemt men de Pestparadox.

De zorgen omtrent pesten en de gevolgen daarvan zijn terecht. Hoe meer het uit de hand loopt, hoe radicaler de aanpak moet zijn om het tij te keren. En dat tij keer je door ook de aanpak radicaal te keren: besteed geen aandacht meer aan pesten of, beter geformuleerd, zet de pestenergie in op een manier waar iedereen beter van wordt.

Alles wat aandacht krijgt, groeit. Daarom kijken we liever naar wat we wél willen en geven dat alle aandacht. Gestructureerd en consequent.

Het Groen van Prinstererlyceum kiest ervoor niet te spreken over een 'pestprotocol', pestprotocollen voor de klassen ontbreken, het antipestbeleid staat dan ook niet onder die naam beschreven.

Hoewel er binnen pestsituaties sprake is van pesters, slachtoffers en meelopers kiezen wij ervoor de klas niet op die manier onder te verdelen, maar leerlingen elkaar te laten vinden op overeenkomsten. We meten ons succes af aan wat is bereikt, niet aan wat is voorkomen. Bij individuele gesprekken met leerlingen binnen een pestsituatie is roltoekenning echter onvermijdbaar.

Aan het begin van het schooljaar maakt iedere klas met zijn mentor relatie-afspraken: hoe willen we dat we met elkaar omgaan en hoe dragen we daar samen verantwoordelijkheid voor? Leerlingen beantwoorden met elkaar vragen als:

- Wat heb jij nodig om hier het beste uit jezelf te halen?
- Wat kun jij bijdragen aan een goede sfeer in de klas?
- Wat doe jij wanneer die sfeer onder druk staat?
- Wat doe jij als je je zorgen maakt om een klasgenoot?

De antwoorden zijn geen wetten die we ondertekenen, maar intenties die we met z'n allen willen naleven en waar we elkaar op kunnen aanspreken.

De mentor vraagt de leerlingen: "Wat moet ik doen om voor jullie een goede begeleider te zijn?" De mentor voegt zijn eigen intenties tot slot toe aan die van de leerlingen, hij/ zij is niet voor niets de (bege)leider.

Het relatie-contract bestaat bij de gratie van het onderhoud. Eens in de paar weken vindt in het mentoruur een gesprek plaats aan de hand van de vragen:

- Wat is er goed gegaan de afgelopen periode?
- Welke problemen zijn we tegengekomen en hoe hebben we die opgelost?
- Welke liggen er nog en wat moeten we daarmee?

Het is juist goed om de sfeer in de klas te bespreken als het goed gaat. Juist dan, want alles waar je energie in stopt groeit immers.

Op deze manier kan de mentor, wanneer het toch misloopt in de klas, de klas uitnodigen voor een gesprek met de relatie-afspraken in de hand. Hij/zij geeft aan dat hetgeen de klas en hij/zij beogen - de goede sfeer- onder druk staat. De mentor stelt de vraag 'Wat moeten we doen om weer uit te komen waar we willen?' De invloed die de leerlingen aldus krijgen verhoogt het gevoel van veiligheid.

Achter ieder gedrag schuilt een behoefte, ook achter zogenaamd 'pestgedrag'. In voorkomende gevallen zullen mentor en andere betrokkenen zoeken naar de behoefte die uitdagende pesters aan het vervullen zijn met hun ongewenste gedrag. Met elkaar zoeken we een manier waarop zij die behoefte kunnen vervullen, op een manier waar iedereen beter van wordt.

Meer preventie

De relatie-afspraken vormen één preventieve maatregel tegen pestgedrag. Daarnaast onderneemt 't Groen nog andere acties om een veilig klimaat voor alle leerlingen te bevorderen:

- In klas 1 van alle afdelingen wordt elk jaar een vragenlijst afgenomen gericht op sociale veiligheid.
- Jaarlijks wordt er binnen de school een vragenlijst gericht op sociale veiligheid afgenomen binnen een representatieve steekproef.
- De mentor koppelt de uitslag van de vragenlijst terug aan de leerling en bij bijzonderheden aan de ouders/verzorgers. De mentor bevraagt de leerling bij een zorgwekkende uitslag met betrekking tot de zogenaamde pestschalen en onderneemt daarop zo nodig actie, in overleg met de leerling, de klas, de ouders/verzorgers.
- In de bovenbouwklassen 4-5-6 is het gebruikelijk aan het begin van het schooljaar in een mentorles een film of televisieprogramma met als onderwerp 'pestgedrag' te vertonen en vooraf en achteraf te bespreken. (In de afgelopen jaren zijn afleveringen van het tv-programma 'Gepest' vertoond en inhoudelijk besproken.)
- De school heeft een Gay Straight Alliance. Deze is opgericht door en voor leerlingen onder begeleiding van een docent. De GSA zet zich in voor de vergroting van de acceptatie van diversiteit en wordt aandacht besteed aan het onderwerp individualiteit.
- Er is tevens sprake van een samenwerking tussen de school en de leerlingenraad met als doel de sociale veiligheid verder te optimaliseren.

En dan wordt er toch gepest....

Wat is pesten

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Pestgedrag moet door iedereen serieus genomen worden. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen in de school en hierom durven vragen: die veiligheid wordt meegenomen in de relatie-afspraken. Iedereen in de school, personeel en leerlingen, vragen we oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ook dat wordt meegenomen in de relatie-afspraken en het regelmatige onderhoud daarvan.

Verschijningsvormen

Hieronder staan enkele voorbeelden van verschijningsvormen van pesten uitgeschreven:

- Met woorden: o.a. vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, e-mailtjes, sms-jes, WhatsApp-berichten, Facebook -/ instagrame berichten.
- Lichamelijk: o.a. trekken, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken.
- Achtervolgen: o.a. opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten.
- Uitsluiting: o.a. negeren en doodzwijgen, gericht uitsluiten van activiteiten, bij samenwerkings-/ groepsopdrachten.
- Stelen en vernielen: o.a. afpakken van eigendommen, eigendommen beschadigen.
- Afpersing: o.a. dwingen om geld of spullen af te geven, handelingen afdwingen. Dit kan onder andere plaatsvinden met foto's (sextortian of na sexting)

De gepeste leerling.

Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten. Echter is de meest bepalende factor de mate van weerbaarheid van een leerling. Wanneer een leerling niet weerbaar (genoeg) is, vergroot dit de kans gepest te worden. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin anderen de kans krijgen om iemand te pakken te nemen, dus in onveilige situaties, vaak zonder toezicht.

Een kind dat wordt gepest, praat er op school of thuis niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte

- Angst dat het met praten erger wordt
- De gedachte dat het probleem onoplosbaar is
- Het idee dat je niet mag klikken
- Het gevoel zelf schuldig te zijn aan het pesten

Signalen die kunnen wijzen op slachtoffer zijn van pesten

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit (meer) door andere kinderen mee naar huis of elders gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn aangeven
- Blauwe plekken hebben
- Moeilijk slapen
- De verjaardag niet willen vieren
- Minder erop uit trekken dan voorheen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven of ziekte voorwenden

De pester(s)

Leerlingen die pesten zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen die populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken en goed te voelen door een ander kleiner te maken. Leerlingen die pesten krijgen vaak leerlingen mee (de zgn. meelopers) die zelf bang zijn gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een gevoel van 'niet erkend worden': wie zich verloren voelt binnen een groep, kan zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Het afreageren van spanningen op een zondebok, veroorzaakt door een autoritair persoon (bv. autoritaire docent of ouder)
- Een gevoel van incompetentie op school (compensatiegedrag voor niet mee kunnen komen bijvoorbeeld)
- Een zwak gevoel voor autonomie en verantwoordelijkheid

De meelopers en de andere leerlingen.

Meelopers zijn leerlingen die af en toe meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen of in een poging mee te liften op de veronderstelde populariteit van de pestende leider van de groep.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Zij kunnen het af en toe voor de gepeste leerling opnemen of voelen zich schuldig dat ze niets aan de situatie doen.

De aanpak

Algemene afspraken

- Iedere melding van pesten wordt serieus genomen.
- Er wordt in grote lijnen in kaart gebracht wat er speelt en wie er bij betrokken zijn.
- De mentor overlegt met de coördinator/teamleider over mogelijke oplossingen. De wens van de leerling wordt hierin meegenomen. Ouder(s)/verzorger(s) worden van het proces, het verloop en de afronding op de hoogte gebracht.
- Hulp van de zorgcoördinator/coördinator sociale veiligheid/leerlingbegeleider wordt zo nodig ingeroepen.
- Ouder(s)/verzorger(s) van beide partijen worden van het proces, het verloop en de afronding op de hoogte gebracht, telefonisch dan wel via de mail. In ernstige situaties kunnen ouders van beide partijen op school worden uitgenodigd.

Concrete aanpak

- De mentor of na overleg de coördinator/teamleider spreekt de leerling die aangeeft zich gepest te voelen. De leerling wordt uitgenodigd zijn verhaal te doen en wordt serieus genomen.
- Gevraagd wordt wat de leerling wil met zijn verhaal. Vaak is dit de wens dat het pesten direct stopt en de leerling bij de groep hoort.
- Samen wordt een mogelijke oplossing gekozen, passend bij de situatie:
  1. Onmiddellijk ingrijpen bij geweld en cyberpesten, door contact mentor/coördinator/teamleider/zorgcoördinator met de pestende leerling en diens ouders/verzorgers.
  2. Klassengesprek (onderhoud van de relatie-afspraken)
  3. Gesprek tussen leerling die zich gepest voelt en leerling(en) die pest(en) aan de hand van Herstelrechtkaartje / Wij willen het samen oplossen-kaartje (zie hieronder).
  4. Gesprek mentor/coördinator/teamleider/zorgcoördinator met een groep: pester(s), meelopers en leerlingen die zich neutraal of afzijdig opstellen, samengesteld in samenspraak met de gepeste leerling.

In een groepsgesprek wordt aangegeven dat de bewuste leerling zich onveilig voelt en wordt, zonder daden te bespreken of schuldigen aan te wijzen, een beroep gedaan op de groep om de verantwoordelijkheid voor het welzijn van de schoolgenoot op te pakken. De groep krijgt de opdracht om op eigen wijze de situatie aan te pakken en te verbeteren, hetgeen hierna regelmatig geëvalueerd wordt, waarbij beide partijen apart en uiteindelijk gezamenlijk bevraagd worden.

De kaartjes voor het voeren van ECHO zijn in het bezit van de coördinator sociale veiligheid en zijn daar op te halen.

Herstelrecht
Vragen als iemand jou aanspreekt op je gedrag

1

- Wat gebeurde er precies?
- Wat dacht je op dat moment?
- Wat vind je er nu van?
- Wie is of zijn er benadeeld? / Hoe?
- Hoe ga je dat herstellen?

www.herstelrechtinhetonderwijs.nl

Herstelrecht
Vragen als je benadeeld bent door het gedrag van een ander

2

- Wat gebeurde er precies?
- Wat dacht je op dat moment?
- Wat vind je er nu van?
- Wat is het ergste voor jou?
- Wat is nodig om dat te herstellen?

www.herstelrechtinhetonderwijs.nl

Wij willen het samen oplossen
Vragen als je iets weer wilt goedmaken met elkaar

- Wat gebeurde er precies?
- Hoe voelde je je toen?
- Hoe denk je er nu over?
- Waar heb je nog last van?
- Hebben anderen er last van gehad en hoe?
- Hoe kan het weer goed gemaakt worden?

www.herstelrechtinhetonderwijs.nl

Wij hebben het samen opgelost
Zo ziet onze afspraak er uit:

.....

.....

.....

.....

Handtekeningen:

www.herstelrechtinhetonderwijs.nl

Mengvormen zijn mogelijk. Verslaglegging vindt plaats in het registratiesysteem SOMtoday en ouder(s)/verzorger(s) van beide partijen worden op de hoogte gebracht van melding, proces en afronding. Wanneer het gaat om een ernstig incident¹ brengt de coördinator/teamleider/zorgcoördinator de coördinator sociale veiligheid (CSV) op de hoogte en registreert de CSV het incident in het incidentmeldingssysteem Iris+.

De mentor en coördinator/teamleider/zorgcoördinator volgen het proces en houden de gepeste leerling in de gaten. Op regelmatige basis overleggen zij over diens ontwikkeling. Zo nodig wordt deze leerling met diens ouder(s)/verzorger(s) een aanbod gedaan voor externe hulp in de vorm van een assertiviteitstraining, sova-training, training Rots & Water, dan wel 'maatjesproject' via bijvoorbeeld het Centrum van Jeugd en Gezin (CJG). Ook een interne verwijzing naar de

1

- fysiek geweld dat letsel tot gevolg heeft;
- fysiek geweld waarbij wapens gebruikt zijn;
- wapenbezit (onderscheiden naar vuur-, steek- en overige wapens);
- seksueel misbruik;
- grove pesterijen;
- discriminatie (ondermeer naar ras, geslacht en homodiscriminatie);
- bedreigingen;
- vernieling of diefstal van goederen;
- drugs (onderscheiden naar bezit, gebruik en verkoop).

gezinsspecialist en de jeugdverpleegkundige van het CJG of een externe verwijzing naar het wijkteam behoort tot de mogelijkheden.

De mentor en coördinator/teamleider/zorgcoördinator volgen het proces en houden ook de 'hoofdpester(s)' in de gaten. Op regelmatige basis overleggen zij over diens ontwikkeling. Zo nodig wordt met deze leerling en met diens ouder(s)/verzorger(s) besproken wat een mogelijke achtergrond van diens gedrag is. Gedachte hierbij is immers dat pestgedrag een behoefte vervult. Het is dus zaak te achterhalen wat die behoefte is en hoe die op andere wijze vervuld kan worden. Een interne verwijzing naar de gezinsspecialist en de jeugdverpleegkundige van het CJG of een externe verwijzing naar bv. het wijkteam behoort tot de mogelijkheden.

Coördinator sociale veiligheid.

Sinds augustus 2015 is de wet omtrent de sociale veiligheid op scholen van kracht. In deze wet staan enkele punten beschreven die de sociale veiligheid op scholen moet vergroten².

Eén van deze punten is de aanwezigheid van een coördinator sociale veiligheid. Ook het Groen van Prinstererlyceum heeft een dergelijke coördinator.

De coördinator sociale veiligheid heeft als taak om het schoolbestuur te adviseren omtrent beleid. Daarnaast is de coördinator sociale veiligheid verantwoordelijk voor het aansturen van de in het beleid beschreven aanpak, het bewaken van de voortgang en het behouden van het overzicht over de situatie. Maar hij/zij is in eerste instantie niet de persoon die aan de slag gaat met alle partijen.

De coördinator sociale veiligheid is beschikbaar voor de docenten/mentoren die advies willen met betrekking tot (het oplossen van) een verstoorde groepsdynamiek. Daarnaast is de coördinator sociale veiligheid beschikbaar als onafhankelijk aanspreekpunt voor ouder(s)/verzorger(s), leerlingen en medewerkers op het moment dat zij het gevoel hebben niet terecht te kunnen bij de personen die staan beschreven in het hoofdstuk "De aanpak". Het gaat hierbij specifiek om situaties waarin een vorm van pesten wordt ervaren.

Verder werkt de coördinator sociale veiligheid met verschillende partijen binnen de school samen aan het verzorgen van preventie en bewustwording.

In de schoolgids staat vermeld wie de coördinator sociale veiligheid is en hoe men met hem/haar in contact kan komen.

---

² Voor meer informatie zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs>

Schorsing, verwijdering en herstelrecht

Schorsing is een laatste middel, maar is soms onvermijdelijk. Dat is het in ieder geval indien een leerling geweld gebruikt tegenover een medeleerling. Bij een eerste incident vindt een externe schorsing van een dag plaats. Daarna volgen in principe externe schorsingen van drie dagen en vijf dagen, waarna definitieve verwijdering van school kan plaatsvinden, in overleg met de Inspectie voor het Onderwijs en het regionaal bureau leerplicht. De schoolleiding kan ook besluiten tot een mengvorm van straffen, afhankelijk van de ernst van de zaak: opleggen van schorsing gevolgd door een vierkant rooster (verplichte dagelijkse aanwezigheid van 7.45-16.30 uur voor de duur van x aantal dagen).

De schoolleiding kan, eventueel in samenspraak met de gepeste leerling en diens ouder(s)/verzorger(s), kiezen voor schorsing, herstelrecht of een combinatie van beide.

Herstelrecht toepassen sluit aan bij de visie van de 'groene' school, waar mensen fouten mogen maken en in de gelegenheid gesteld worden te leren van conflicten en de schade te herstellen. De school kiest er aldus voor mensen samen te brengen en te verbinden, in plaats van te veroordelen en uit te sluiten.

Na grensoverschrijdend gedrag naar een medeleerling kan de pester of dader in de gelegenheid gesteld worden de schade die hij heeft aangericht te herstellen. Daarmee krijgt hij de mogelijkheid zijn plek in de groep of de school terug te verdienen.

In een begeleid gesprek tussen beide partijen en eventueel hun 'aanhang' (ouder(s)/verzorger(s), vrienden) wordt het volgende besproken:

- Wat zijn de feiten? (Objectief en verifieerbaar)
- Wie heeft of hebben daarvan schade ondervonden? (Wie is/zijn betrokken en emotioneel beschadigd?)
- Hoe kan de schade hersteld worden?

De schade kan in sommige gevallen, indien beide partijen en de directie akkoord zijn, hersteld worden door middel van een gesprek op basis van de kaarten Herstelrecht

In andere gevallen kan met elkaar besloten worden dat er meer nodig is van de kant van de pester/dader: een actie in het kader van herstelrecht of geldelijke schadevergoeding (bij vernieling van eigendommen bijv.).

NB: gepeste leerling en ouder(s)/verzorger(s) kunnen er voor kiezen aangifte doen.

Cyberpesten

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten, maar in onze huidige maatschappij zeer actueel. Op het internet of door instellingen in de smartphone kan men een andere identiteit aannemen of volledig anoniem blijven, waardoor de grenzen van het pestgedrag worden verlegd. Voorbeelden van digitaal pesten zijn: bedreigingen via diverse sociale media als Instagram, Facebook e.d., kwetsende of bedreigende e-mails, bedreigingen of lastig gevallen worden via chatprogramma's als WhatsApp en Snapchat.

Er kunnen beledigende pagina's met foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op internet of sociale media geplaatst worden. Er kan sprake zijn van "stalkingactiviteiten", waarbij een of meer daders doelbewust een slachtoffer lastig blijft(ven) vallen. Ook kan er op fora en vrij bewerkbare pagina's zoals Wikipedia beledigende of bedreigende informatie geplaatst worden.

Kenmerken:

- Cyberpesten gebeurt vaak anoniem.
- Cyberpesten is soms harder dan "gewoon" pesten: de dader kan zich op internet/sociale media veilig voelen en ook vaak machtiger dan het slachtoffer.
- Het slachtoffer voelt zich onveiliger dan bij gewoon pesten. Het pesten gaat door, ook na schooltijd in de thuisomgeving.
- De impact van cyberpesten is vaak veel groter dan van gewoon pesten, omdat er veel meer toeschouwers zijn door het medium internet.
- Cyberpesten is vaak niet terug te draaien, want (op internet blijven de gegevens vaak gewoon staan, zodat het slachtoffer er soms jaren later nog mee geconfronteerd wordt.

Concrete aanpak.

De aanpak van cyberpesten is gelijk aan die van regulier pesten. Zo wordt er gesproken met de gepeste, de dader(s) en de ouders van beide partijen.

Bij de aanpak van cyberpesten is aantal aanvullingen van belang:

1. Wanneer de gepeste wordt gesproken (door de persoon die hij/zij in vertrouwen durft te nemen) dient er gevraagd te worden via welk medium de pesterijen plaatsvinden. Wanneer het via een schoolcomputer is gebeurd, dient er bij de systeembeheerder het te verzoek worden ingediend of te achterhalen wie de dader betreft.
2. Op het moment dat bekend is via welk medium de pesterijen plaatsvinden/ hebben gevonden, is het van belang zoveel mogelijk "bewijsmateriaal" veilig te stellen door het af te drukken op papier of op een onafhankelijke, beveiligde computer op te slaan
3. Vervolgens krijgt de gepeste (wanneer noodzakelijk) adviezen hoe hij/zij de pesters kan weren/blokken. De afdeling I&A biedt hierbij ondersteuning.
4. Wanneer er sprake is van meerdere betrokkenen bij het cyberpesten wordt de wijkagent op de hoogte gesteld en wordt aan de politie gevraagd hoe te handelen in het kader van het veilig stellen van mogelijk bewijsmateriaal etc.

De bovenstaande acties worden geïnitieerd door een directielid of een gedelegeerde met toestemming van een directielid.

Preventie cyberpesten.

Leerlingen krijgen in het eerste leerjaar voorlichting over hoe zij het beste kunnen omgaan met sociale media. Daarnaast vindt er in het tweede leerjaar een project plaats gericht op sociale media, de mogelijke gevaren, gepast en ongepast gedrag en een herhaling m.b.t. hoe de leerlingen het beste kunnen omgaan met sociale media.

Bijlage 1: handleiding gespreksvoering.

Stappen	Wat	Hoe	Wie
Stap 1	Gesprek met de gepeste leerling	<ul style="list-style-type: none"> • Neem de klacht serieus en probeer je in te leven in de leerling. • Laat de leerling zijn/ haar verhaal doen: neem de tijd en vraag goed door. • Vraag als het om cyberpesten gaat via welk medium het pesten heeft plaatsgevonden. • Informeer bij systeembeheer of te achterhalen is wanneer de dader ingelogd is geweest op een schoolcomputer als dit het medium was. • Schakel zo nodig een expert in i.v.m. tips aan de leerling om de pester(s) te blokkeren en te verwijderen*, wanneer het om pesten via bijvoorbeeld Instagram gaat. • Wanneer er sprake is van meerdere betrokkenen bij het cyberpesten wordt de wijkagent op de hoogte gesteld en wordt aan de politie gevraagd hoe te handelen in het kader van het veilig stellen van mogelijk bewijsmateriaal etc. 	degene die in vertrouwen is genomen door de leerling, mentor
Stap 2	Gesprek met de dader(s)	<ul style="list-style-type: none"> • Ga in op wat er speelt/gespeeld heeft en vraag door. • Luister goed naar de kant van het verhaal van deze leerling(en) en neem de boodschap serieus. • Wijs op de schoolregels en op wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn voor de gepeste leerling. Verwijs ook naar de schoolregels in de schoolgids, gedragsregels in het leerlingenstatuut en het beleid sociaalmedia. • Maak duidelijk dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is. Er kunnen dan strafrechtelijke consequenties volgen. 	mentor, coördinatoren/ zorgcoördinator

Stap 3	Gesprekken met ouders van de gepeste leerling en met de ouders van de dader(s)	<ul style="list-style-type: none"> • Licht de ouders in en wees duidelijk over de aanpak die op school gehanteerd wordt. • Vraag hen of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hun hierover informatie geven. • Houd rekening met eventuele schuldgevoelens bij ouders. • Informeer de ouders over de schriftelijke afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden. • Vertel hun welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen. • Verwijs de ouders/verzorgers voor meer informatie naar bijvoorbeeld: het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon). Of www.pestweb.nl. 	mentor en/of schoolleiding
Stap 4	Gesprek met de gepeste leerling en de dader(s)	<ul style="list-style-type: none"> • Maak duidelijke afspraken en zet ze op papier. • Leg vast welke sancties nodig zijn/zullen worden gehanteerd als het pesten niet stopt. • Spreek met de dader een reflectieve sanctie af, wanneer de indruk bestaat dat hij/zij nog onvoldoende besef heeft van de veroorzaakte schade (laat hem/haar bijvoorbeeld een boekverslag maken van een boek dat over pesten gaat). 	mentor, coördinatoren/ zorgcoördinator
Stap 5	Afronding	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer de mentor signaleert dat het (cyber) pesten daadwerkelijk is gestopt, informeert hij/zij de ouders/verzorgers hierover. • Bovendien informeert hij/zij de schoolleiding over het voorval en de gemaakte afspraken. • De coördinator/teamleider registreert dit in het LVS (SOMtoday) en mailt een verslag van het voorval naar de personen verantwoordelijk voor de registratie van incidenten in IRIS (incidentmeldingssysteem). 	Mentor/schoolleiding
Stap 6	Nazorg	<ul style="list-style-type: none"> • Het is belangrijk om de leerlingen voorlopig te blijven volgen, om te voorkomen dat het pestgedrag terugkeert. • Vraag de leerling die gepest is hoe het met hem/haar gaat. Doe dit systematisch: bijvoorbeeld na twee dagen, een week, twee weken. Let erop dat dit gebeurt in een veilige ruimte. 	mentor

		<ul style="list-style-type: none"> • Vraag ook de leerling die gepest heeft hoe het met hem/haar gaat. • Wijs op de mogelijkheid van een gesprek met de leerlingbegeleider. 	
Stap 7	Blijvend pestgedrag; herhaling van het pestgedrag; maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • Er vindt een gesprek plaats tussen directie, mentor en ouders van de pestende leerling. In dit gesprek worden afspraken gemaakt over de aanpak. • De mentor maakt van dit gesprek een verslag. • Mocht in het voornoemde gesprek geen overeenstemming bereikt worden, dan neemt de directie een besluit over de vervolgstappen. Hiervan worden ouders en leerling binnen een week na het gesprek schriftelijk op de hoogte gesteld. • Bij aanhoudend ongewenst gedrag van de leerling kan de directie besluiten tot bijvoorbeeld een (tijdelijke) schorsing van de leerling. • Wanneer ook hierna het ongewenste gedrag aanhoudt, zal de directeur het bevoegd gezag verzoeken tot verwijdering over te gaan. Hierbij wordt de procedure als omschreven in de schoolgids (toelating, schorsing en verwijdering) in acht genomen. 	schoolleiding, mentor, ouders van de dader